

Με το *Ελσίνκι*, ο γνωστός και βραβευμένος συγγραφέας Θεόδωρος Γρηγοριάδης διευρύνει την τολμηρή γραφή του, εμπλουτίζοντάς την με νέα στοιχεία επιπόνησης και αυτομυθοπλασίας: μια γραφή που άρχισε να δημοσιεύεται δεκαετίες πριν, απέσπασε ευρύτερα την προσοχή και έγινε ιδιαίτερα αισθητή και διακριτή με τον *Ναύτη* (1993), τον *Αρχαίο Φαλλό* (1995), τον *Χάρτη* (2007), το *Παρτάλι* (2017) και πολλά ακόμη πεζογραφήματα - επιτυχία που συνεχίστηκε με το *Γιατί πρόδωσα την πατρίδα μου* (2018), *Το τραγούδι του πατέρα* (2019) και τη *Νοσταλγία της Απώλειας* (2020).

Στο ανά χείρας, πιο πρόσφατο μυθιστόρημά του, μέσ' από τη ματιά του Αντώνη, ενός ώριμου ηλικιακά συγγραφέα, ο πραγματικός συγγραφέας του *Ελσίνκι* ακολουθεί και καταγράφει, άλλοτε ελλειπτικά και άλλοτε δίνοντας έμφαση στη λεπτομέρεια, τις εναγώνιες αμφιταλαντεύσεις και τις ριψοκίνδυνες μετακινήσεις ενός νεαρού Κούρδου, του Αβίρ, αναδεικνύοντας ταυτόχρονα σημαντικές όψεις από το μεγάλο κάδρο της σύγχρονης προσφυγιάς και τις αλματώδεις ιστορικές, κοινωνικές και πολιτισμικές ανατροπές που αυτή έχει επιφέρει στον κόσμο.

Ο νεαρός Αβίρ, στην τρίχρονη παραμονή του στην Αθήνα, γίνεται συγκατοικός, επιστήθιος φίλος και αποκλειστικός ερωτικός σύντροφος του Αντώνη, στη συνέχεια όμως αφήνοντας πίσω του την Ελλάδα εγκαθίσταται στο Τούρκο της Φινλανδίας και προσπαθεί με κάθε τρόπο να τελέσει έναν ψεύτικο γάμο, με στόχο μια μόνιμη άδεια παραμονής και ένα φινλανδικό διαβατήριό. «Συγκατοικούσα επί τρία χρόνια με έναν Κούρδο παράνομο, που ζει σήμερα με την οικογένειά του στη Φινλανδία», μας πληροφορεί ο συγγραφέας σε παλαιότερη συνέντευξή του, ενώ και στο μυθιστόρημά του, ο Κούρδος πρωταγωνιστής του, χρόνια μετά, έχοντας επανέλθει στην πατρίδα του και μην μπορώντας να προσαρμοστεί στις εκεί επικρατούσες συνθήκες, την εγκαταλείπει ξανά και επιστρέφει στη Φινλανδία. Ο άλλοτε νεαρός εραστής είναι πλέον ένας καταπονημένος άνθρωπος, πατέρας τριών παιδιών, παντρεμένος με την Εβίλ, την κοπέλα που είχαν

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ
Ελσίνκι
 Μυθιστόρημα
 Σελ. 235
 ΠΑΤΑΚΗΣ, 2024

Αδιέξοδη περιπλάνηση

ΤΗΣ ΧΡΥΣΑΣ ΦΑΝΤΗ

διαλέξει γι' αυτόν οι γονείς του. Ο Γρηγοριάδης, περιγράφοντας την ανέχεια και τους επώδυνους συμβιβασμούς του Αβίρ, σε αντιπαράθεση και αντίστιξη με την ελευθερία, την υλική ευμάρεια και την ασφάλεια που απολάμβαναν και την οποία -τηρουμένων των αναλογιών- συνεχίζουν ακόμη να απολαμβάνουν οι νόμιοι πολίτες των χωρών της Δύσης, αναπτύσσει μια πολυμορφική και πολύπτυχη αφήγηση, που αποτελείται [α] από μια τριτοπρόσωπη εξιστόρηση όπου οι ίδιοι τίτλοι επαναλαμβάνονται ασύγχρονα, όπως για παράδειγμα: «Ελσίνκι Φινλανδία 2018», «Τούρκου Φινλανδία 2009», «Ελσίνκι Φινλανδία 2018», «Τούρκου Φινλανδία 2009» και ούτω καθ' εξής, [β] μια δεύτερη γραφή που περιλαμβάνει διαλόγους από τα μηνύματα που αντάλλαξαν μέσω διαδικτύου οι ήρωές του και [γ] μια τρίτη, αμιγώς πρωτοπρόσωπη, στοχαστική και σε σημεία σπαρακτική, από τη μεριά του Αντώνη (και μυθοπλαστικού άλλτερ έγκο του): «Τον ξαναβρήκα στο φινλανδικό σπίτι του κι από δίπλα τη γλυκιά φίλη του, που έτρεξε να τον μαζέψει από τους σταθμούς. [...] Αυτό που έβλεπα στα λόγια μα και στις εκφράσεις του όταν μιλούσαμε -τόρα πια και με κάμερα- ήταν μια απρέσκεια για τη χώρα που τον φιλοξενούσε» (σελ. 135).

Μέσ' από αυτή την εναλλασσόμενη, ζαλιστική αλλά και αριστοτεχνικά δομημένη

εξιτόρηση, παραθέτει εν θερμώ αλλά και με ρεαλισμό τις απανωτές διακυμάνσεις των χαρακτήρων του, φτάνοντας μέχρι το σήμερα («Βίσημυ Σουηδία Μάρτιος 2023»), ένα σήμερα με άμεσες τις συνέπειες από έναν πόλεμο και στην Ευρώπη, ενώ παράλληλα εκθέτει και αναλύει ψυχραιμα τα γεγονότα που κυριαρχούσαν στην Ελλάδα πριν, μετά, και μεσοσύσης της οικονομικής κρίσης, σε μίαν ατμόσφαιρα σκοτεινή, δυσοίωνα και πολύ διαφορετική από εκείνες της Φινλανδίας και της Σουηδίας. Χάρη σ' αυτό το πολυμορφικό και χωροχρονικό «πίσω-μπρος», με ύφος χαμηλόφωνο και γλώσσα λιτή και αβίαστη μιλά για τους δαίμονες και τις ερωτικές και κοινωνικές αναστολές του νεαρού Κούρδου αλλά και τη βαθιά και μακρόχρονη σχέση αγάπης που αναπτύσσεται ανάμεσα σ' αυτόν και τον Έλληνα φίλο του.

Μετά από κάποιες δυσάρεστες εξελίξεις και μίαν αινιγματική εξαφάνιση πολλά θα μείνουν μετέωρα και ανοιχτά σε αντιφατικές ερμηνείες, ενώ νοώντας το συλλογικό με το ατομικό δράμα και υποδηλώνοντας με τρυφερότητα και χωρίς καμία πρόθεση ωραιοποίησης ή εξιδανίκευσης την ταραγμένη ψυχρόσυνθεση εκείνων που αναγκάστηκαν να διασχίσουν παράτυπα αφιλόξενες χώρες και θάλασσες πρόσφυγες που υπέστησαν τα πάντα στην προσπάθειά τους να γλιτώσουν από τον πόλεμο και τα επακόλουθα του.